

TURVALLISUUS **ihmisten toimintana**

Turvallisuusjohtaminen

STO III Turvallisempi huomina

”Sisäisen turvallisuuden tavoitteena on, että Suomi on Euroopan turvallisimaa, jossa ihmiset ja eri väestöryhmät kokevat yhteiskunnan yhdenvertaisena ja oikeudenmukaisena.”

Turvallisuuden tunteen lisääminen!

Havahtuminen! Learning by Shock!

Kaikenlainen kulttuurinen oppiminen heijastelee joltakulta peräisin olevia arvoja, jotka kertovat lähinnä siitä, miten asioiden tulisi olla. Arvoista syntyy uskomuksia ja oletuksia. Arvot liittyvät läheisesti asenteisiin. Arvot ovat syvemmin sisäistettyjä ja siksi pysyvämpiä kuin asenteet. Asenteet ovat kapea-alaisempia ja pinnallisempia ja siksi myös helpommin muuttuvia. **Asennetta voidaan pitää omaksuttuna valmiutena reagoida johonkin tilanteeseen, asiaan tai henkilöön. Usein ihmisten turvallisuustietoisuus ja arvostus heräävät yhteiskunnassa tai lähipiirissä tapahtuneen vakavan tai koskettavan onnettomuuden tai muun turvallisuuspoikkeaman jälkeen. Havahtuminen turvallisuuden arvostamiseen lienee eräänlainen ydinkäsite pyrittäessä turvallisuusasenteiden ja turvallisuuskulttuurin todelliseen edistymiseen.**

Waitinen 2012: Turvallinen koulu – Helsinkiläisten perusopetuksen koulujen turvallisuuskulttuurista....

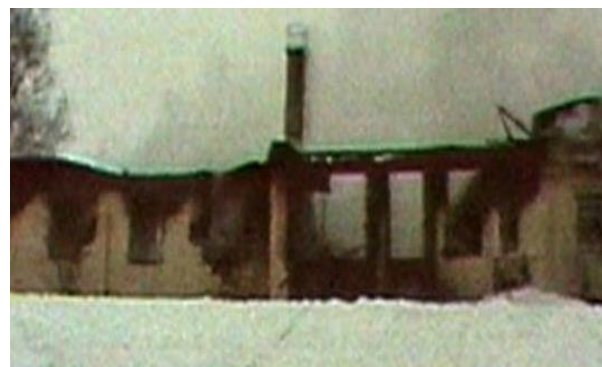
Miespolvemme havahduttavia tapahtumia yhteiskunnassamme

Pihtipudas 1969, 4 uhria

Ruoppaaja Nostaja 1972, 16 uhria

Virtain vanhainkoti 1979, 27 uhria

Estonia 1994, 852 uhria

**Jokela 1996, 4 uhria, 75
loukkaantui**

**Jyväskylä 1998, 10 uhria, 94
loukkaantui**

**Myyrmanni 2002, 7 uhria, yli
100 loukkaantui**

Konginkangas 2004, 23 uhria

Copterline 2005, 14 uhria

Varautuminen ajoissa on viisautta!

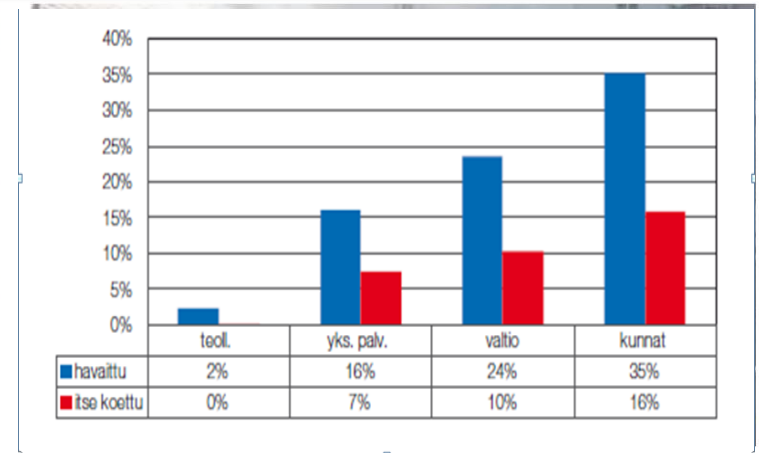
Oulu, Myllykallio 2013, 4 puukotettua

Orivesi 2012, vakava uhkatilanne

Imatra 2012, 1 puukotettu

TEM Työolobarometri syksy 2013

Havahtuminen onnettomuustutkinnan kautta?

”Onnettomuustutkinta voi lisätä turvallisuuden tunnetta, kun yleisesti nähdään, että onnettomuudet tutkintaan perusteellisesti ja niistä mahdollisesti opitaan jotain. **Voidaanko turvallisuuden tunnetta pitää turvallisuuden mittarina, vaikka mitään konkreettista ei turvallisuuden parantamiselle olisi tehty?**”

”Onnettomuustutkinnassa jo laissakin määritelty ensisijainen tavoite on turvallisuuden lisääminen. Siten myös mittaamisen tulisi ensi sijassa pyrkiä selvittämään onnettomuustutkinnan vaikuttavuutta yleiseen turvallisuuteen.”

Kai Valonen 2010: Onnettomuustutkinnan vaikuttavuuden mittaaminen

Suuren organisaation havahtuminen

- 90 - luvun palomieslakot
- ”Kahdessa viikossa Helsinki on kuin Sarajevo...”
- Miten kävi?
- Mikä oli vaikuttamassa?
- Millainen mekanismi oli taustalla?
- Miten voisimme toistaa tai monistaa ilmiön?

Ilmiö on ollut J-P Laaksosen (DI, 2L Oy tj) mielenkiinnon ja jatko-opintojen aiheena Lundin yliopistossa viime vuodet.

LUND
UNIVERSITY

Suuren organisaation havahtuminen

Did it really happen?

Helsinki City fire department has collected and analyzed accident data during firefighters strikes 1995 and 1997-1998. According to analyzes incoming calls to dispatch center decreased about 20 – 30 % during 4-5 first weeks in both strikes. People had altered their behavior somehow (Accident database ONTI, Accident database PRONTO).

In both strikes there was a pattern in how amount of accidents behaved. In the beginning of both strikes the accident rate went down by 20 – 40 %, lasted 4 -5 weeks and came back to a normal level. In the second strike an attempt was made to restart the effect by an information campaign and it seemed to work at least at some extend. There was another 4 weeks period of decreased accident rate. In both strikes the effect vanished almost completely very soon after strike ended (Kohvakka et al. 2000).

LUND
UNIVERSITY

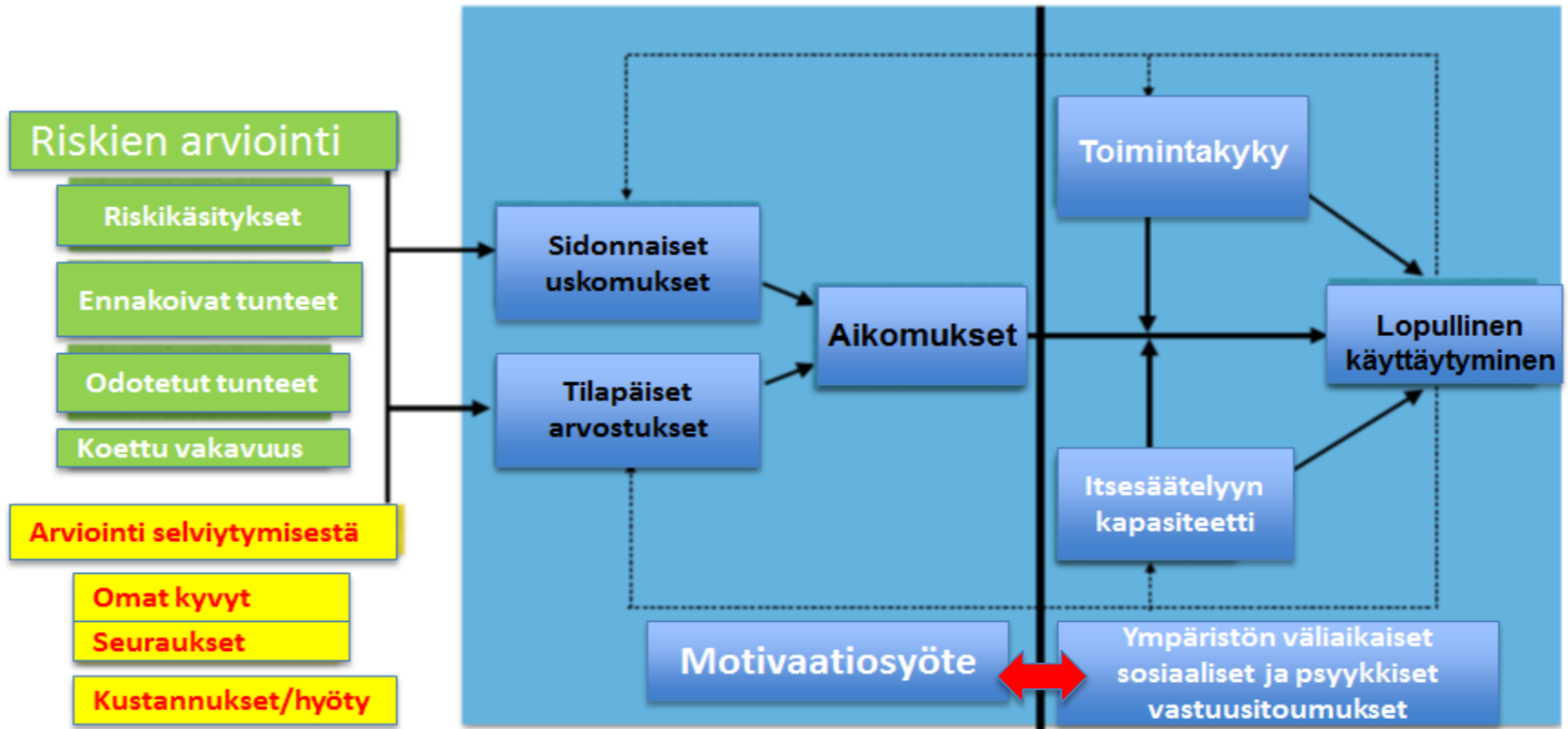
Suuren organisaation havahtuminen

Heightening Risk Appraisals had **more consistent effects on intentions than on behavior** (Sheeran et al 2014, p.530). This finding is consistent with Webb and Sheeran study (Webb and Sheeran 2006), in which **medium-to-large sized change in intention engendered only small-to-medium sized change in behavior.**

Intention have less impact on behavior when participants lack control of behavior, when there is potential to social reaction and when circumstances of the performance are conducive to habit formation (Webb and Sheeran 2006, p. 262). One possible explanation is also that if intervention effects decay over time, then effect on behavior would be smaller (see also Webb and Sheeran 2006, p.258).

**What makes people to follow the authorities?
Are they more prone to do that only when they live
under uncertainty?**

Havainnosta toimintaan

Shheran et al 2004: Does heightening Risk Appraisals Change People's Intentions and Behavior?
Hall and Fong 2007: Temporal self-regulation theory

Henkilökohtainen havahtuminen

- Työtapaturma tai läheltä piti -tilanne
- Tulipalo tai palon alku
- Vesivahinko
- Fyysinen väkivalta
- Liikenneonnettomuus
- Ryöstö, varkaus, murtovarkaus
- Autovarkaus
- Sähkökatko, veden jakelun katkos
- Luonnonvoimat

Koettu oman reviirin loukkaus aiheuttaa ahdistusta ja pelkoa saman asian toistumisesta. Riskitietoisuus kasvaa, mutta usein vain tämän asian osalta. Tapahtuman vakavuus on suoraan verrannollinen vaikutuksen keston.

THL: Turvallisuus ja huolen vyöhykkeet

Huolen vyöhykkeistö on työntekijöiden varhaisen avoimen yhteistyön väline työskentelysuhteiden jäsentämiseksi ja avoimen yhteistyön kehittämiseksi. Sen tarkoituksena on auttaa selkiyttämään asiakkaiden ja työntekijöiden keskinäistä yhteistyötä.

EI HUOLTA	PIENI HUOLI	TUNTUVA HUOLI	SUURI HUOLI
Ei huolta lainkaan.	Huoli tai ihmettely käynyt mielessä.	Huoli on tuntuva	Huoli on erittäin suuri.
	Luottamus omiin mahdollisuuksiin hyvä.	Omat voimavarat ovat ehtymässä.	Omat keinot ovat lopussa.
	Ajatuksia lisävoimavarojen tarpeesta.	Lisävoimavarojen ja kontrollin lisäämisen tarve.	Tilanteeseen on saatava muutos heti.

Taulukko 5: Huolen vyöhykkeistö
(Huolen vyöhykkeet: ei huolta, pieni huoli, tuntuva huoli, suuri huoli 2013.)

HAVAHTUMINEN KOUVOLASSA

HAVAHTUMINEN YLÖJÄRVELLÄ

Kotimaa 17.3.2015 klo 10:09

| päivitetty 19.3.2015 klo 14:36

Ylöjärven kouluja on uhkailtu jo puolitoista kuukautta

Viljakkalan koulu alkoi saada uhkaavia viestejä helmikuun alussa. Poliisi on aiemmin sanonut, että viestien lähettäjän jäljille on hyvin vaikea päästä.

Ylöjärven koulu useaan kertaan

Uhkaavia sähköpostiviestejä lähetettiin useaan kertaan Ylöjärven kouluun. Sivistysjohtaja arvioi, että aiemmin lähetti viestejä Viljakkalan kouluun.

10. kuukautta piinaa Viljakkalassa...

Ensimmäinen uhkausviesti Viljakkalan koulua vastaan tuli 2. helmikuuta 2015. Viimeinen tuli koulun henkilökunnalle 9. lokakuuta.

Viestejä tuli koulun henkilökunnalle tai Ylöjärven muille virkamiehille yhteensä 54. Viestejä tuli yli 10 eri henkilölle. Useassa niistä uhkaaja kertoi tulevansa koululle aseistautuneena tai räjäyttävänsä pommin ja vaati koulun evakuoimista.

Rehtori Kaisa Mannersuon mukaan muutama perhe muutti jopa pois alueelta ja sanoi yhdeksi syyksi pelon ilmapiirin. Lisäksi muutamat vanhemmat sijoittivat lapsensa toiseen kouluun. Turvallisuusasioihin havahtuminen ns. ”kantapään kautta” !

” Yksittäisen työntekijän
toiminnan muuttaminen ei ole
kovin tehokasta, vaan
tärkeämpää olisi keskittyä
muuttamaan koko työpaikkaa
turvallista toimintaa
mahdollistavaksi.”

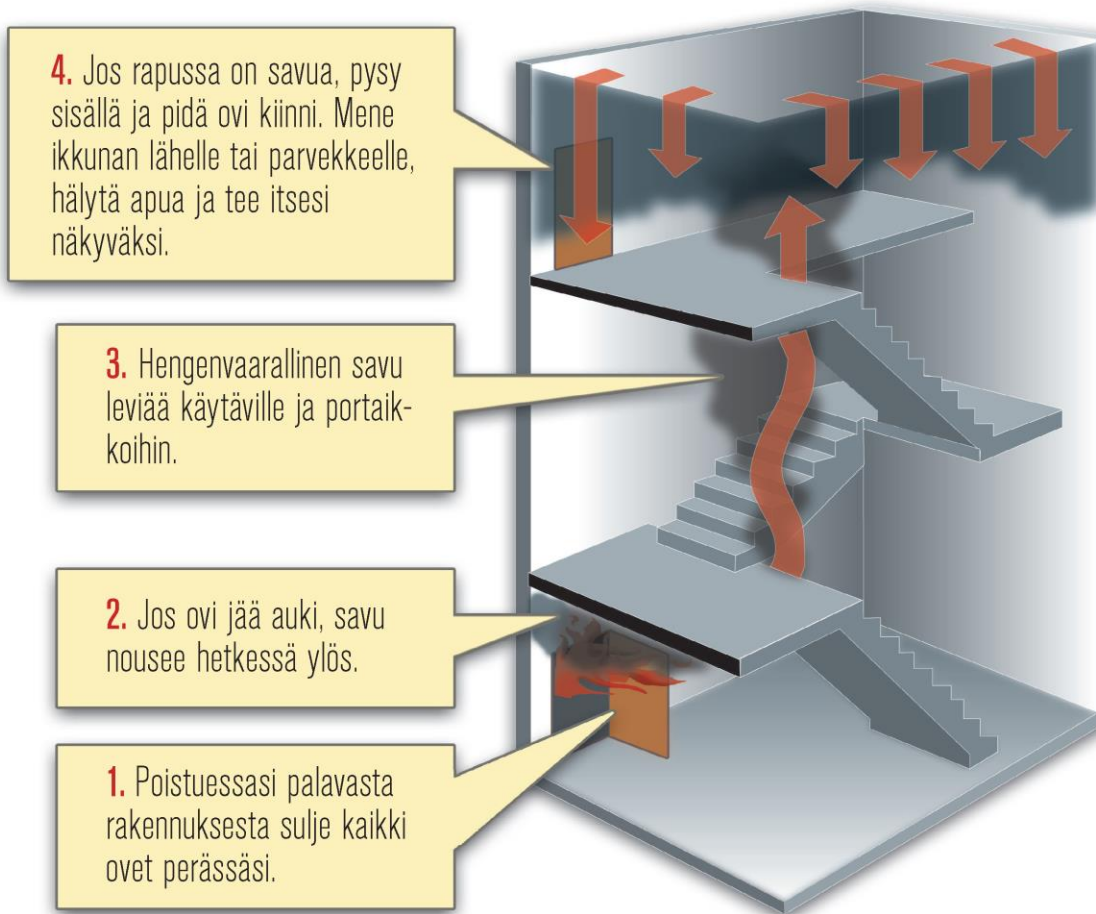
Anders Pousette, Psykologian tutkijatohtori,
Göteborgin yliopisto

Jokaisen työntekijän tulisi vähintään

- tutustua pelastussuunnitelmaan ja/tai lukea toiminta-ohjeet (turvaopas)
 - opetella tekemään hätäilmoitus
 - tuntea kiinteistön poistumisreitit (vähintään kaksi toisistaan riippumatonta)
 - tietää kiinteistön kokoontumispaikka
 - opetella käyttämään alkusammutus- ja ensiapuvälineitä.
- ja hallita sisälle suojautumisen perusteet !**

**Mitä muuta jokaisen työntekijän
tulisi tietää tai osata turvallisuudesta?**

Savuun ei pidä koskaan poistua...

- ...etsi toinen reitti ulos tai pysy savutomassa tilassa ja soita **112** ja pyydä apua!
- Älä mene savuiseen rappuun!

Muista: Savu tappaa!

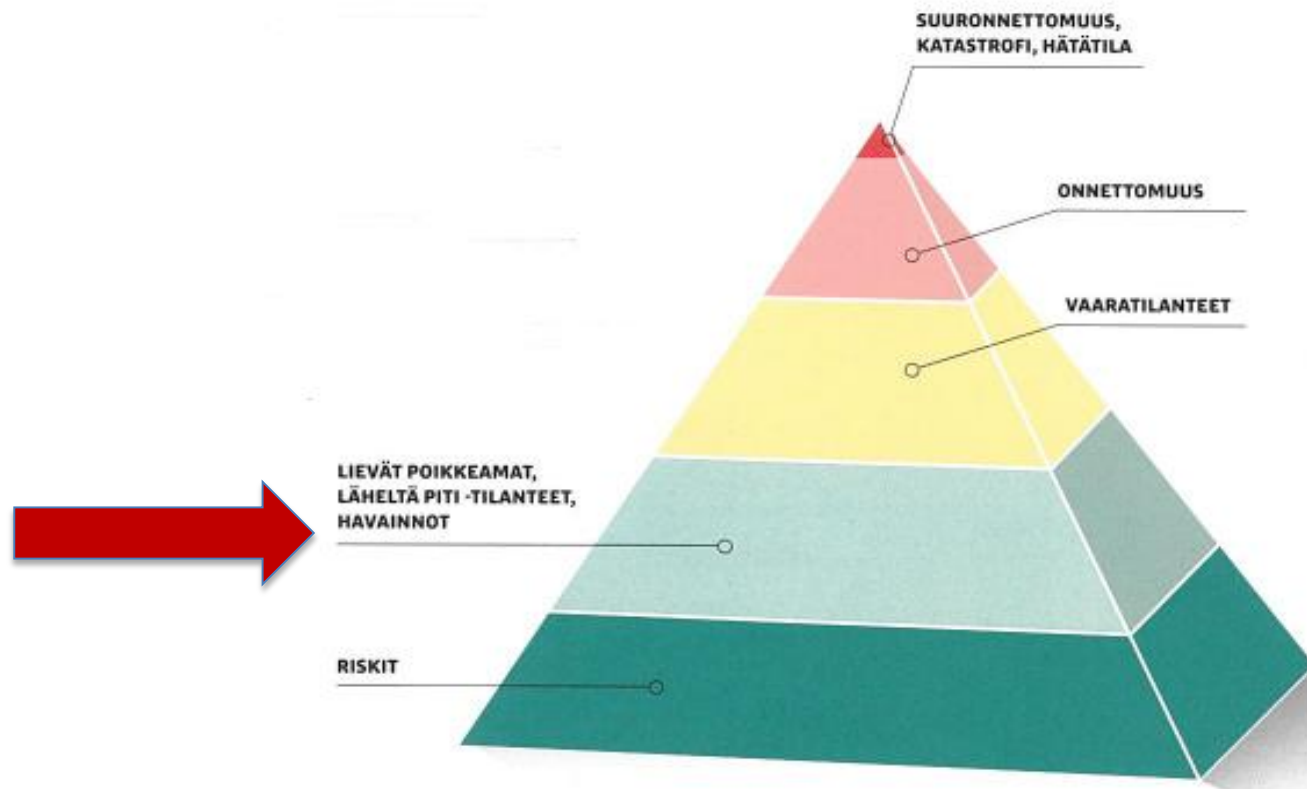
Pelasta ja pelastaudu turvaan seuraavaan palo-osastoon!

**Hyvä turvallisuuskulttuuri on selkeästi
yhteydessä henkilöstön työhyvinvointiin,
lakisääteiseen työturvallisuuteen ja
omatoimiseen varautumiseen!**

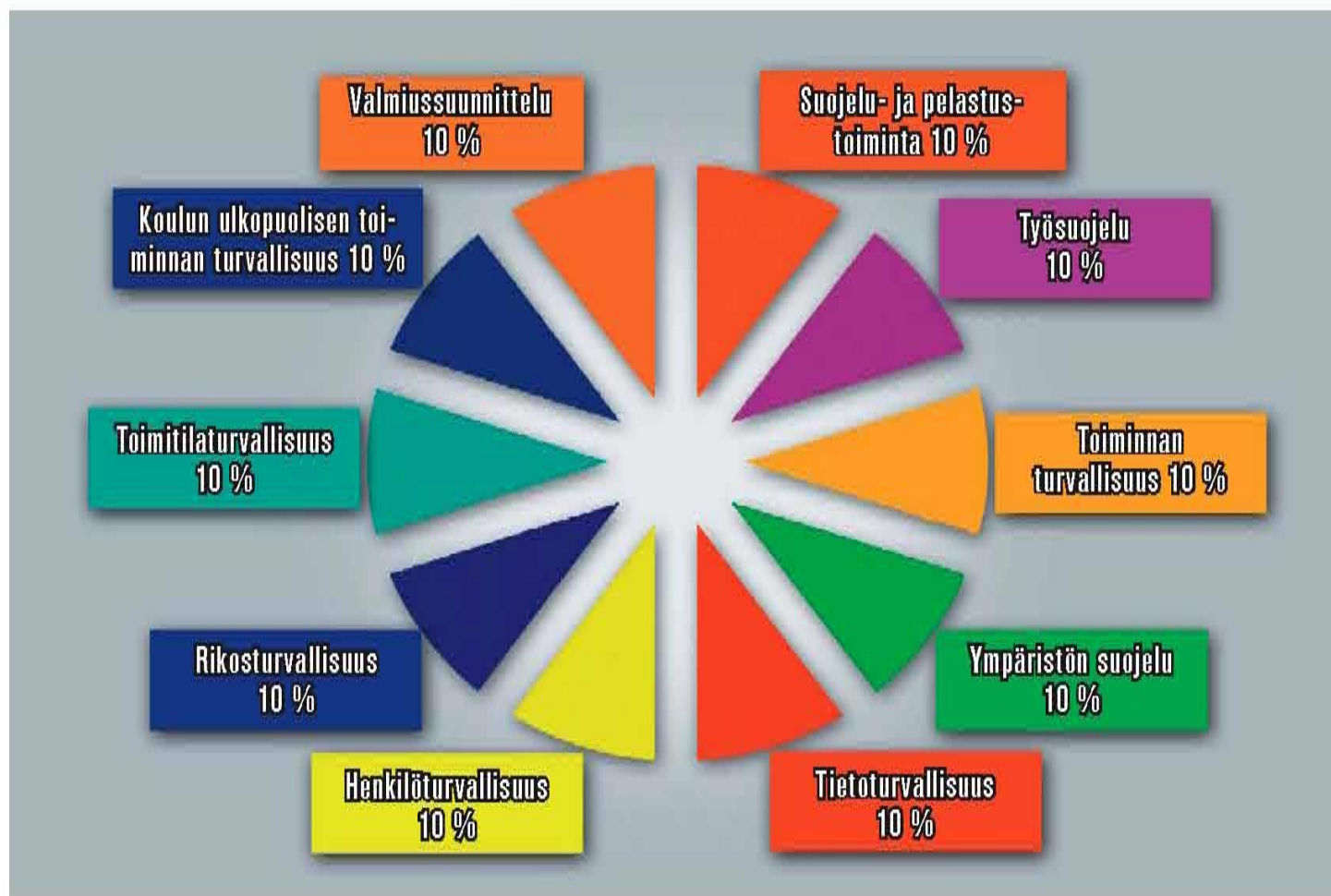
**Turvallisessa ympäristössä on hyvä
työskennellä!**

Apua suunnittelutyöhön!

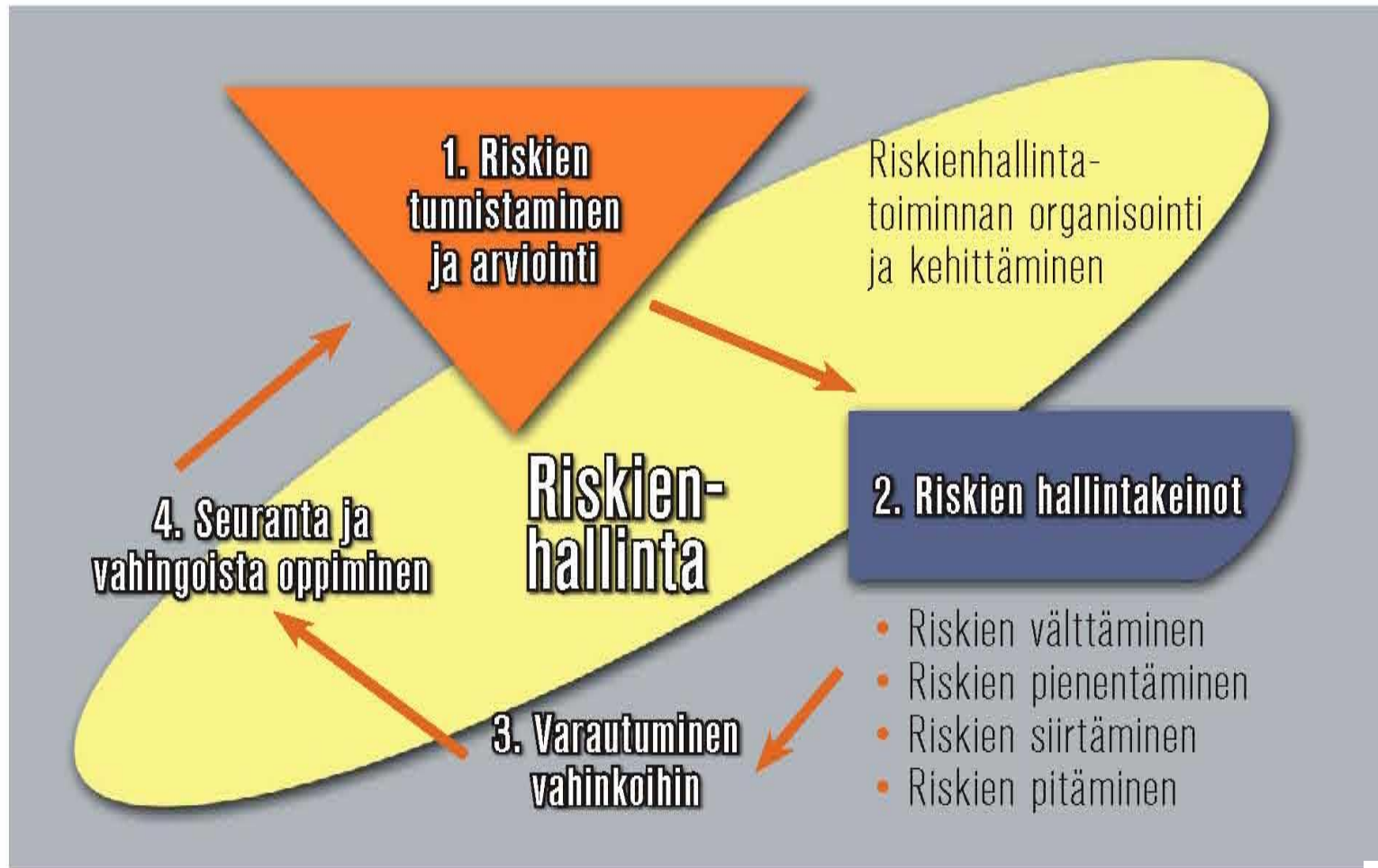
Tilannetietoisuus turvallisuuden tasosta

Kyse on kokonaisturvallisuudesta!

Systemaattista riskienhallintaa

Tunnistamaton riskiä ei voi hallita

Tapahtuman todennäköisyys	Tapahtuman seuraukset		
	Vähäiset	Haitalliset	Vakavat
Epätodennäköinen	1 Merkityksetön riski	2 Vähäinen riski	3 Kohtalainen riski
Mahdollinen	2 Vähäinen riski	3 Kohtalainen riski	4 Merkittävä riski
Todennäköinen	3 Kohtalainen riski	4 Merkittävä riski	5 Sietämätön riski

Laajemmalla turvallisuus- suunnittelulla lisää näköalaa

- omaisuuden suojaus
- ilkivalta ja töhriminen
- henkilöturvallisuus
- rikosturvallisuus
- toimitilaturvallisuus
- työsuojelu
- tietoturvallisuus
- ympäristön suojelu.

Pk-yrityksen riskienhallinta

<http://www.pk-rh.com/>

Ajatuksena on että riskeihin voidaan vaikuttaa ennakolta. Tarvitaan tervettä järkeä, käytännön toimia ja työvälineitä, joiden avulla riskeihin ja niiden hallintaan päästään nopeasti käsiksi. Alun perin pk-yrityksille suunnitellulla sivustolla voi perehtyä **riskienhallintaan, tehdä riskianalyysit** ja etsiä ulkopuolista apua riskienhallinnan tueksi.

Aalto Pro: Turvallisuusjohdon koulutusohjelmat (TJK 15, 2017-2018)

Pelastussuunnitelma

Pelastuslaki (379/2011) 15 § ja Valtioneuvoston
asetus pelastustoimesta (407/2011) 1-3 §

**Tehdäänkö pelastussuunnitelma
viranomaisia varten?**

EI !

**Suunnitelma laaditaan kohteen omaa
turvallisuuustyötä varten.**

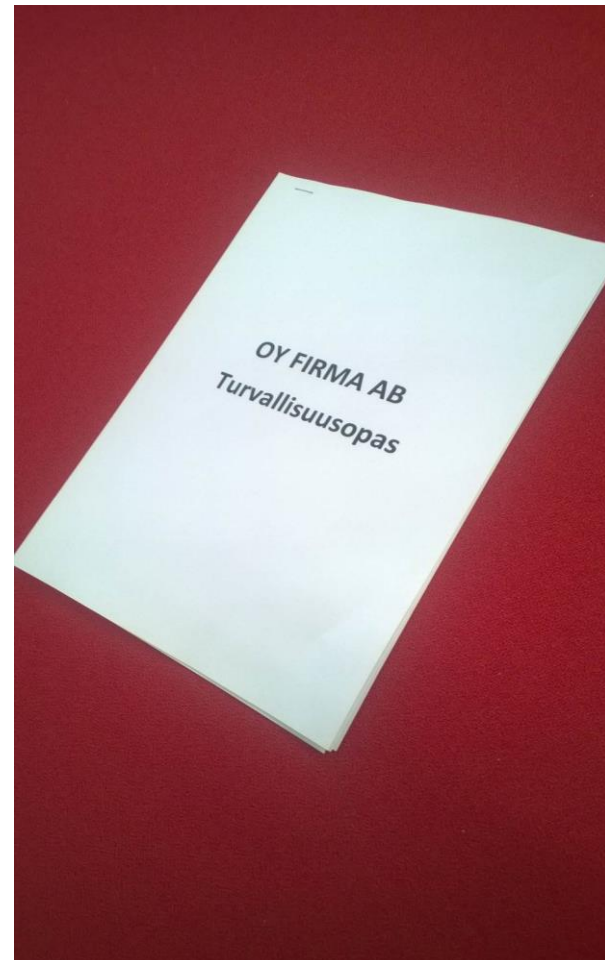
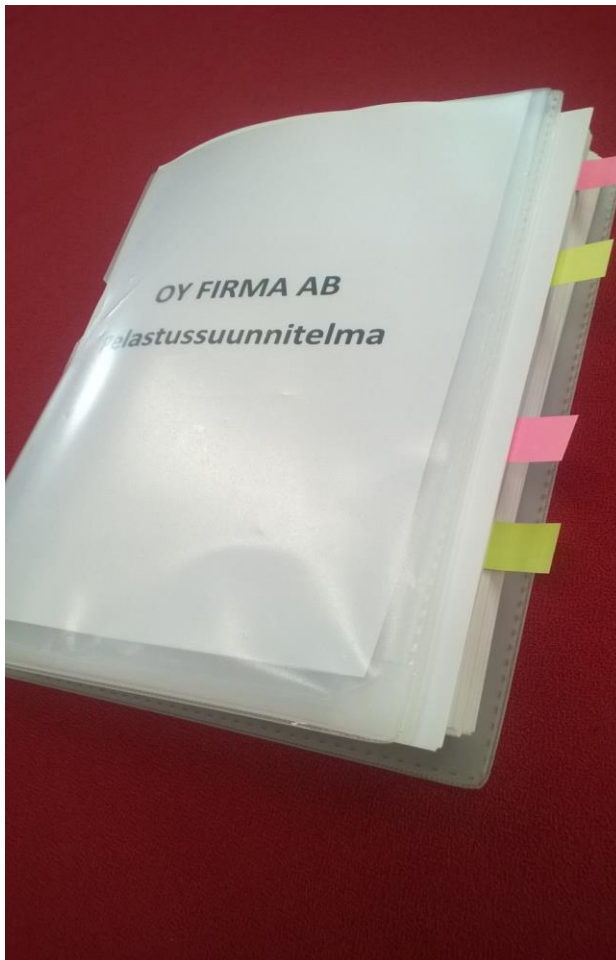
Palotarkastaja toki tutustuu suunnitelmaan
valvontakäynnin yhteydessä

Pelastussuunnitelma on pidettävä ajan tasalla ja siitä on tiedotettava kaikille työntekijöille.

(Pelastuslaki 8 § ja 9 § ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 9 § ja 10 §)

**Kaikki suunnitelmat ovat
kuitenkin **harmaita** kunnes
ne on jalkautettu
käytäntöön!**

Kummasta on enemmän hyötyä turvallisuusasioiden lakisääteisessä perehdyttämisessä?

Muutokset palotarkastuksessa - Järjestyksen tarkastamisesta järjestelmän ja turvallisuuskulttuurin tarkastamiseen

- Vuoden 2011 pelastuslaki toi seuraavat muutokset:
 - valvontasuunnitelma
 - palotarkastusten maksullisuus
 - erhemaksut turhista automaattihälytyksistä
 - **turvallisuuskulttuuriin kohdistuva valvonta:**
Omatoimisen varautumisen valvonta ja Tutor

Oppaista ja ohjeista apua käytännön turvallisuuustyöhön !

Turvallisuusoppaita Suomen Palopäälystöliitosta

Poistumisturvallisuusopas

Asukkaan
turvallisuusopas

LUO TURVALLISUUTTA

Työntekijän
turvallisuusopas

Harjoitus

sammutuksen opettamiseen

Oppilaitoksen
turvallisuusopas 2

Toiminnallinen turvallisuuskoulutus

Turvallisuuskävely

KOULUTTAJAN OPAS

Tutustu muuhun opastarjontaanamme osoitteessa: www.sppl.fi

SUOMEN PALOPÄÄLYSTÖLIITTO
FINLANDS BRANDBEFÄLSFÖRBUND

Suomen Palopäälystöliitto | Iso Roobertinkatu 7 A 5, 00120 Helsinki
Puh. 09-2522 9200 | Faksi 09-2522 9222 | toimisto@sppl.fi | www.sppl.fi

Mielenkiinnostanne kiittäen !

Matti Waitinen
Rehtori, FT, KM, Master of Security
Helsingin Pelastuskoulu
Gsm: 050 3645 374
E-mail: matti.waitinen@hel.fi

